ՏՆՕՐԷՆ - ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
Հ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ	500 ՂՐՇ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	250 »
ԵՌԱՄՍԵԱՅ	150 »

Բաժանորդագրութիւնք կ'սկսին ամէն ամսոյ 1 էն և 15 էն

100 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ - Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Fondateur
M. Mamourian

Directeur-Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN

"ARÉVÉLIAN MAMOUL"
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN

100 ՓԱՐԱ

ՄԵԾԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՆՔ

Այն վայրկեանէն որ մեր հակառակորդները համոզում գոյացուցին թէ՝ հայկական խնդիրը իր արժանաւոր լուծումը պիտի գտնէ, այն վայրկեանէն որ հաւաստիք ունեցան թէ՛ Հայաստան պիտի վերականգնի նոր ազգութիւն մը ընդգրկեցին, միամտօրէն կարծելով թէ՝ իրենց յարուցած խնդիրին կարծածէն աւելի կարեւորութիւն պիտի տան Համաձայնական պետութիւնք, և հայկական բաղձանքներուն իրագործումը պիտի ենթարկուի ինչ ինչ փոփոխութիւններու։

Փոքրամասնութեան պարագան էր որ մէջտեղ գրուեցաւ, իբրև զօրաւորագոյն փաստ յառաջ գրուելով, թէ՝ հայերու փոքրամասնութիւնը չկրնար մեծամասնութիւն կազմող ժողովուրդներու վրայ գերակշռութիւն ունենալ։

Անշուշտ մեր հակառակորդներն ալ չեն հաւատար իրենց այս առարկութեան և իբրև խայծ մը մէջտեղ կ'նետեն այդ խնդիրը։

Ուրիշ անգամներ առիթ ունեցած ենք արդէն այս խնդրոյն վրայ անդրադառնալու։ Հայոց մեծամասնութեան պարագան նոյն իսկ Թրքական վիճակագրութիւններով հաստատուած է հայկական կարեւոր գաւառներու կեդրոններու մէջ և եթէ երբեք համաձայնական պետութիւնք ուզեն վիճակագրական հաշիւներ գնել մէջ տեղ, բնականաբար նկատի պիտի առնեն պատերազմէն առաջ և նոյն իսկ հայկական կանոնաւոր ջարդերէն առաջուան Հայոց թիւը Հայաստանի մէջ։

Ո՛վ չգիտեր այսօր որ իթթիհատական ծրագրին համեմատ հայերն ոչնչացնել որոշուեցաւ առանց հայու Հայաստան մը թողնելու և այդ կերպով լուծելու հայկական հարցը։

Պարագայ մը սակայն կ'վրիպի մեր թշնամիներու նկատողութենէն, հայկական կենսունակութիւնը, հայկական արտակարգ ոգին, հայկական կամքի ոյժը։

Եւ այդ կամքի ոյժը արդէն երեւան պիտի ելնէ, այն րոպէին իսկ որ պիտի որոշուի Հայաստանի բաղդը։ Տարագրուած հայութիւնն այդ վայրկեանին կ'սպասէ, արտասահմանի հայութիւնն այդ երջանիկ առիթին կ'սպասէ դէպի երկիր խուժելու, դէպի ստեղծագործ աշխատանքի սկսելու համար։

Եւ նոյն իսկ ամենէ աւելի բարեկեցիկ կեդրոններու մէջ, ըլլայ Պոլիս, ըլլայ Իզմիր, այժմէն կ'խորհին այն միջոցներուն վրայ, որոց արագ և ապահով գործադրութեամբ պիտի դիւրանայ դէպի երկիր գաղթը։

Արդէն Իզմիրի մէջ շուրջ երեք հարիւր հայեր ստորագրած են իրենց փափաքը յայտնելով, որպէսզի առաջին առթիւ մեկնին Հայաստան և անդամ Արհեստաւորաց Միութեան անդամներու կարեւոր մէկ մասը պատրաստակամութիւն ունի միևնոյն օրինակին հետևելու։

Իսկ Իզմիրի հայ վաճառական դասը այժմէն միջոցներ կ'խորհի նախ և առաջ մասնաճիւղեր բանալու Հայաստանի կարեւոր կեդրոններու մէջ և այս նպատակով արդէն ձեռնարկներ ի գործ դրուիլ սկսած են։

Այս բոլորն ուղղակի և գործնական պատասխաններ են այն կարգ մը կարծիքներուն որոց համեմատ կ'ուզէր ցոյց տրուիլ թէ Պոլսոյ և Իզմիրի հայութիւնը իր տեղէն չպիտի շարժի, եթէ անկախ Հայաստանն իսկ կազմուի։

Շարժումը ընդհանուր է, և այդ կէտը անժխտելի է։ Անկարելի է որ Հայաստանի ինքնօրինութենէն և հոն հաստատուելիք ապահովութենէն վերջ, աշխարհի չորս ծագերուն վրայ ցրուած հայերն չխորհին վերադառնալ իրենց հայրենիքը և ասիկա պիտի ընեն, պատրաստ են ընել, ստուարացնելու համար իրենց ցեղին, թշնամիին կացիններուն տակ խողխողուած հայութեան անօսրացած շարքերը և սերունդ մը յետոյ, Հայաստանի բնակչութիւնը թող գան տեսնելու և անոնց վիճակագրութիւնն պատրաստելու ձանձրոյթն ստանձնելու, այսօր հայերը փոքրամասնութիւն կ'կազմեն առարկողները։

Եւ ներկայիս մէջ ցաւալի է որ այս տեսակ միջոցներ ի գործ դնելով կը կարծեն միամտաբար վիժեցնել հայկական խնդիրը, առանց անդրադառնալու անոր ծագման պարագաներուն վրայ որոց մէջ մխրճիլ, շատ լաւ կ'ըմբռնենք թէ կ'խանգարէ իրենց հաշիւները։

Հայ ժողովուրդը ինքնավստահ է և անգորր, թէև անհամբեր բայց լուրջ կ'սպասէ աւետաբեր լուրին, որմէ ետք պիտի սկսի ներգաղթի մեծ շարժումը, ապշահար թողնելով թերահաւատներն ու չարամիտները։

Հայ տարրը իր ամեն մեծ ու փոքր թերութիւններով, ցայսօր ցոյց տուաւ իր կենսունակութիւնն և տարապայման ոյժը, բարոյական անընկճելի կամքը, որոց վրայ պիտի կերտէ իր նոր հայրենիքը, որոց վրայ պիտի կանգնէ հետզհետէ, իր առջև պարզուող անհուն ապագային վրայ, արեւելեան քաղաքակրթութեան հիմերը։

Հ. Մ.

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ ՄԷՋ

Յուսախաբութիւնը կործանումէն աւելի ցնցող եղաւ։ Զինադադարի կնքումէն ետք ամեն մարդ կարծեց թէ՝ պատերազմէն առաջ գոյութիւն ունեցող դրութիւնը պիտի վերահաստատուի, մինչդեռ ընդհակառակը պատահեցաւ։

Պատերազմի շրջանին ամեն ազգ կը գանգատէր ուտեստեղէններու նուազութեան և տարապայման սղութեան համար, մինչդեռ այդ սղութիւնն այժմ ալ աւելի զգալի կ'դառնայ և անսպասելի համեմատութիւններ կ'առնէ։

Այս վիճակը սակայն մի միայն մեր միջավայրին յատուկ չէ, մխիթարական կէտ մը եթէ կայ այդ է, եթէ միայն մեզի վերապահուած ըլլար այդ անտանելի կացութիւնը, անհանդուրժելի պիտի երևէր և ափսոսալ պիտի տար մեր վիճակին վրայ։ Մինչդեռ աշխարհի չորս կողմ միևնոյն և թերևս համեմատաբար ալ աւելի ծանր կերպով ազդած է կեանքը որու դարման մը կ'փնտռեն Եւրոպայի մէջ, ժողովրդային զանգուածներուն վերջ մը տալու համար։

Սակայն Եւրոպայի և մեր միջև տարբերութիւն մը գտնուի. հոն և հոս անհուն անջրպետ մը կ'բաժնէ տիրող կացութեան սահմանը։

Մինչդեռ Եւրոպայի մէջ կառավարութիւնք երբ միջոցներ կ'խորհին և ուտեստեղէններու արժէքն նկատի առնելով որոշ գիներ կ'սահմանեն մէկ մի ապրանքի վրայ, հոս այդ տեսակ բան մը տեղի չունենար, որովհետև կ'պակսի այն ոյժը, որու առջև ստիպուի խոնարհիլ հայթայթիչը, որով ուտեստեղէններու գիները վաճառողներու քմահաճոյքին համեմատ կ'իջնեն ու կ'բարձրանան, որովհետև ո՛չ հարցնող և ո՛չ ալ հետաքրքրուող կը գտնուի։

Բնականաբար այս վիճակը չկրնար շարունակուիլ և իրաց վիճակի ստանալիք վերջնական ձևէն յետոյ, ստիպուած պիտի ըլլան կանոնաւորութիւն մը ներմուծել, որ բաւական դժուար պիտի ըլլայ սկզբնաւորութեան, որովհետև արևելքի ժողովուրդներն ընդհանրապէս կանոնաւորութեան և օրէնքի վրայ գաղափար չունին և չեն վարժուած բարձրէն տրուած ու սահմանուած հրահանգներուն անսալ։

Այդ երանելի օրերուն կ'սպասեն իրենց իւղով տապկուող խաղաղ քաղաքացիները։

ԵՍ

ՅԵՏՆԱԹՈՇԱԿԸ

Այնպիսի շրջանի մը մէջ ուր, Գերմանիա ստուգապէս չգիտեր թէ պիտի կրնա՞յ ապրիլ կամ պիտի մեռնի և պատմութեան մէջ չտեսնուած այս սնանկութեան անդունդին առջև, Բրուսիոյ նախարարները լրջօրէն կը քննեն այն հարցը թէ ինչ կերպով յարմար է փոխարինել Բրուսիոյ նախկին թագաւոր և կայսր Գերմանիոյ Վիլհէլմ Բ.ին իր արքունի գանձին ջնջուելուն առթիւ։ Սիւտէքում, քայլերին ընկերվարականը, որ այժմ Բրուսիոյ ելևմտական գործերը կը վարէ նախարարաց խորհուրդին ներկայացուցած և պաշտպանած է ծրագիր մը, որով կը ձգտի անկեալ Հոհէնցոլլէրնի ապահովել 170 միլիոն մարքի հատուցում մը։ Կ'աւելցուի թէ, բրուսիական նախարարները, բացի մէկէ մը, Պ. Պրաուն, երկրագործական մասնախումբին վարիչը, բոլորն ալ հաստատած են այս ծրագիրը։ Սակայն վստահ կրնան ըլլալ որ Պ. Պրաունն ալ լաւ գունաւորուած սոցեալ-դեմոկրատ մը, միւսներուն պէս հաւանութիւնը պիտի տայ վերջապէս կարող պիտի ըլլան զայն ալ շահիլ և Ամերոնկէնի գաղթականը իր միլիոնները պիտի ունենայ։

Յետնաթոշակը լուրջ բան մըն է, և թող պիտի տայ անոր, որ եղաւ Վիլհէլմ Բ. Բրուսիոյ թագաւոր Գերմանիոյ կայսր, ապահովել տանելի կեանք մը աքսորի մէջ, ասկէ զատ նշմարուած է որ իրեն պատկանող ամեն պատկառելի գեղեր կը փոխադրուին Հոլանտա։ «[illegible] իշխանը» խորհուրդն ունեցած էր զգուշութիւնը ձեռք առնել պատերազմի վերջին դրուագներուն փախուստ տալէ առաջ։ Ան չուզեր ճանչնալ այն ահաւոր թշուառութիւնը, ուր՝ չորս տարի շարունակ օտար հողի վրայ տապլտկեցան խեղճ փախստականները, որոնք իրենց օճախներէն վտարուած էին իր կայսերական գունդերուն կողմէ։ Ան ամեն ինչ նախատեսած և կարգադրած էր իր «ապաստան»ին համար, ինչպէս ամեն ինչ նախատեսած և կարգադրած էր «իր» պատերազմին համար, միայն թէ չէր խորհած իր հաւանական պատժուելուն վրայ։ Միլիոնները զորս կը պարտի բրուսիական սոցեալ-դեմոքրատներու առատաձեռնութեան չպիտի ազատեն զինքը քաւութենէ։

Սիւտէքումի այս ժէսթը խորհրդածութեան կը դրդէ. որովհետև պատերազմի պատասխանատու հեղինակին «հատուցանելու» այս կերպը խղճմտանքի դէմ ծառացում մըն է, ժողովուրդ մը որ իր վեհապետները կը վռնտէ, սովորաբար այնքան ձեռնոց չի գործածեր և խեղճ Նիքոլա Բ. ձայնը շատ տարբեր վարուելակերպի առարկայ եղած էր։ Ասիկա կը հաստատէ թէ, գերման յեղափոխութիւնը պատմութեան ոչ մէկ յեղափոխութեան հետ բաղդատելի է և խելացի պէտք է ըլլալ խոստովանիլ Բէնէ անգին ամեն բաղխումէ։ Իր պարտութեան մէջ այս ժողովուրդը և իր նոր վարիչները կը մնան նոյն նենգամիտին մեղսակիցները, որ 10 միլիոն մարդ զոհեց իր հպարտութեան։ Այլուր կը վարձատրեն յաղթական զօրավարները որոնք հայրենիքը ազատեցին և ծառայեցին իրաւունքի և ազատութեան դատին։ Անգլիա եկամուտ կը կապէ ամեն անոնց որոնք յաղթականօրէն հրամայեցին թշնամիին առաջ, Բրուսիա լայնօրէն կ'օժտէ այն մարդը որ գերմանները առաջնորդեց անդունդը որպէսզի ան աշխարհին մէջ փառաւոր երեւայ իբր թէ, զինքը կը ներկայացնէր տակաւին իր զօրութեան ամբողջ փայլին մէջ։ Բարձրաձայն կը պոռան թէ գերման ժողովուրդը չպիտի կրնայ վճարել իրեն պարտադրուած տուգանքը, չպիտի կրնայ վերանորոգել իր գունդերուն կողմէ կանոնաւոր կերպով աւերուած վայրերը, բայց Բրուսիա կը գտնէ 170 միլիոն այն թագաւորին համար որ իր զինուորները կը յղէ գերագոյն պայքարին մէջ։ Այս ոճրագործին ձեռքով այսօր, Պելճիքայի, հիւսիսային Ֆրանսայի, Սերպիոյ, Իտալիոյ մէջ կան հազար հազարաւոր թշուառներ, որոնք մինչև կը տառապին ամենէն սոսկալի խեղճութեան մէջ առանց տունի, առանց աշխատանքի և առանց հացի, բայց ինք.

աշխարհատեսութեան աղէտքին այս պա-տասխանատու հեղինակը, յայնօրէն կը հոգայցուի ամեն նեղութեան դէմ «Աստուած վկայ է թէ, ես ասիկա չուզեցի» կը համարձակի ան հաստատել իր գինուորներուն գիւղերուն առջեւ։ Միայն թէ, ան կ՚ուզէ վերջին միլիոնները այն ժողովրդին զոր սպանդանոց առաջնորդեց։

Ինչի պիտի ծառայեն անոնք իրեն երբ, իր պատմութեան վաղորդայնին, ան պիտի հանէ իր եղերական ուղին ծայրը, Լոնտոնի աշտարակը...։

Թ—

ՆԵՐԿԱՅ

ՀԱՄԱՐԱԿԱԿԱՐԳԵՐԻ ՕՐԷՆՔԸ

Ներկայումս, երկու տեսակ շահի չա՛փ մեծ ազդեցիկներ կան, որոնք հաստատուն հիմն են կազմում պետական միխանիզմի գոյութեան։

Դրանից մէկն է՝ [illegible] իսկ երկրորդը՝ [illegible]։

Ահա, այդ երկու գլխաւոր ուժերի տէրերն են, որ իրենց ընտրած վարձկան մարդկանց ձեռներով օրէնքներ են գրել տալիս, և որոնք այդ շահերի պահանջների համեմատ էլ գործում են։

Սակայն նա՛ համր է՝ իր կողքին կանգնած պահանջատէրերի հետ խօսելու ժամանակ. նա՛ կոյր է՝ իր շուրջը բոլոր կատարուածներին տեսնելու, և նա՛ խուլ է՝ իր ճանապարհին վրայ կմախք դարձած մարդկանց աղեխարշ պաղատանք՝ երին...։

Այդպէս է ներկայ համարակակարգերի ծնունդ՝ օրէնք կոչուածը։

Նա՛ չգիտէ շտապել։

Նա ունի իր գծած որոշ ճանապարհը, որով կընթանայ, միալով միշտ իր տեսակէտի վրայ, առանց մազաչափ իսկ շեղուելու։

Եւրոպական կապիտալիստական մի շարք պետութիւնների մէջ տիրող քաղաքատնտեսական փոխ-յարաբերութիւնների աններդաշնակութիւնն ու նրանից բղխած բազմատեսակ հարցերի ձգձգումները, անուղղակի կերպով նոր զոլումների ուրուականներ են գծագրում մեր, առանց այն էլ միշտ սեւ ամպերով պատած հորիզոնին վրայ։

Ի՞նչ հոգ, թէ հայը շտապում է որոշակի ու օր առաջ տեսնել իր ճակատագրի վճիռը. ու գիկել երկար գարերից ի վեր փայփայած գեղեցիկ հեռանկարի շօշափելի իրականութիւնը։

Այո՛, յաղթութեան սեղանին տուած մեր ուժերից էլ վեր զոհաբերութիւններից. մեր հարցի անկերպարանութիւնից, և վերջապէս ներկայումս մեզ շրջապատող յուսահատական անտանելի դրութիւնից յետոյ՝ անշո՛ւշտ, պիտի շտապէինք օր առաջ զոհացում գտած տեսնել մեր իղձերը։ Բայց անողորմ իրականութիւնը պաղպատեայ օրէնքներով ուրիշ բան է ասում մեզ։

Սպասի՛ր...

Շահի օրէ՛նք։

Նա՛ համր է, իր կողքին կանգնած պահանջատէրերի հետ խօսելու ժամանակ, նա՛ կոյր է՝ իր շուրջը բոլոր կատարուածներին տեսնելու, և նա՛ խուլ է՝ իր ճանապարհին վրայ փռուած մէջ գալարուող, կմախքացած մարդկանց աղեխարշ վայնասուններին...։

Որպէս նկատում էք՝ շահի նպատակը, շատ սահմանափակ է իր յաջողութեան համար գծած միջոցների մէջ, որտեղ բնա՛ւ տեղ չեն բռնում զգացումները։

Մենք այլեւս չկրկնենք հին խօսքը, այսինքն, յիմար ճակատագրին չվերագրենք մեր ցեղը կործանումի տանող պատճառները, ո՛չ, այլեւ ըսթափե՛նք, դու՛րս գանք մեզ մոլորութեան մէջ ձգող ու մի՛շտ խարխափել տուող թէական անհիմն համոզումներից։ Մենք խօսե՛նք ու ցաւե՛նք այն արմատ պատճառներից, որոնք առիթ են տալիս մեզ շրջապատող վայրենի ցեղերին՝ մեր գոյութեան սպառնալ։ Մենք աշխատե՛նք գիտնալ բաղդիչ՝ ու կռուել՝ այն պատճառների դէմ՝ որոնք մեզ պահել են տալիս այս անկերպարան ու անմխիթար վիճակի մէջ։ Մօտիկ անցեալում, մեզ հասած վնասների, ներկայումս մեր ցեղին սպառնացող չարիքների և մեր հարցի լուծման յապաղումների պատճառները արմատներից, կարելի է և գտնել՝ դրամատիրութեան և ֆաբրիքային տուամարների մէջ։

Սպասի՛ր մինչև որ...

Սակայն, հայութիւնը, փշերի վրայ նստած բանտարկեալին է նմանում, որը անհամբեր ու անհամբեր սպասում է իր ճակատագրի շուտափոյթ ու վերջնական որոշումին։

Մեզ խոստացուած Հայաստանի սահմանները դեռ անորոշ են։ Այսօր, Երեւանեան հանրապետութեան հիմնական լինելը՝ դեռ հարց է, իսկ Կիլիկիայում էլ ֆրանսական շահերը ուրիշ բաներ են ասում, և այս բոլորը ունին իրենց արմատ-պատճառները։

Որպէս ասացինք մեր նախորդ «Շահասիրութիւն թէ Մարդասիրութիւն» յօդուածում, որ գոնէ մեր հարցի մէջ այնքան մեծ տեղ չբռնում շահասիրութիւնը. ճիշտ է, բայց չպիտի գիտենալ այն՝ որ մեզ հովանաւորելու կոչուած պետութիւնը անպայման պիտի ունենայ տնտեսական շահերի աղբիւրներ։ Սակայն և այնպէս, մենք գիտենք և այն՝ որ մեր հարցի մէջ որոշ դեր է խաղում մարդասիրութիւնը։ Օրինակ, Ամերիկայում մարդասիրական կամ բարեգործական ընկերութիւնների մարդկանց թիւը հասնում է մի քանի միլիոնների, ահա այդ ընկերութիւնները շատ խնդիրների մէջ իրենց ազդեցութիւնն ունին, նրանք, մինչև օրս բաւական օգտակար են եղել մեզ և դեռ շարունակում են տալ։ Բայց մենք պէտք է համոզուենք որ եթէ մեր հարցը աւելի շատ շահեր խոստանար՝ շատոնց լուծուած կը տեսնենք, և դրա համար էլ ուշացաւ, ինչպէս հաստատում է այդ Տօք. Կէյթս իր մի նկատողութեամբ՝ որ «դաշնակիցները Տարտանէլը անցնելուց ամիջապէս յետոյ պէտք էր գրաւէին Հայաստանը», սա մի անաչառ ու արամաբանական նկատողութիւն է որը, կարծում ենք լրացնում է մեր մի քանի տեսակէտները։

Եւ այդ, մենք արդէն տեսանք, թէ որ պատճառներն էին արգելք հանդիսացել և սրանից յետոյ էլ որքան ժամանակ դեռ պիտի անկերպարան վիճակի մէջ պահեն մեր հարցը։

Այդպէս է շահի օրէնքը։

Նա չգիտէ շտապել

Նա՛ համր է՝ իր պահանջատիրոջ մօտ. նա՛ կոյր է՝ իր շուրջի կատարուածներին տեսնելու. և նա՛ խուլ է՝ իր ճանապարհին վրայ սողոսկացողների աղաչանքներին։

Սպասի՛ր...։

ՎԱՐԴԳԷՍ

ԱՊՕՐԻՆԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ՇՈՒՐՋ

ԻԶՄԻՐԻ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Գ.

Չեմ կարծեր որ Պ. Աշնան ուզէր եղած ըլլալ, իւ են վիճակած նոր պաշտօնը ընդունած ըլլալը յայտնելու, ընդհակառակը իբր փորձառու անձ և իբր օրէնսգէտ փաստաբան, անիկայ բացարձակապէս պիտի հրաժարէր այդ պաշտօնէն։

Այս կարծիքը կը բաւէ մեզի կասկելու համար Պ. Աշնանի բերանը թողուած ճառը, որուն պարունակութիւնը մօտաւորապէս հետեւեալը կրնար ըլլալ։

Ուրիշ կերպ ըսելով, անոր տեղ ով որ ալ ըլլար, արդէն իսկ խօսելիքը հետեւեալէն տարբեր չէր կրնար ըլլալ։

Տեարք երեսփոխանք.

Ցաւ խիստ չը պիտի կարենամ ստանձնել ինծի սահմանուած պաշտօնը, և կամ աւելի ճիշդը, պաշտօնը, որուն ես սահմանուեցայ։

Ա. Որովհետեւ արժանապատուութեանս դէմ է բազմիլ աթոռի մը վրայ, որ սակարկութիւններու հետեւանքով է ձեռք ձգուած։

Բացատրեմ։

Ի ձայն փողոյ, տաւղի, սրնգի և ամենայն սպաղ նուագարանաց ազմկեցինք թէ, Ազգ. Միութիւն մը պիտի կազմէինք։

Բանի մը անգամներ մեր միութենէն, քանի մըն ալ դաշնակցականներէն ասքի ելան, նստան. նորէն ելան, նորէն նստան։

Վերջապէս թխսեցին տխմար ծրագիր մը, որ հրաշալի ալ կրնայ բուսիլ։

Ծրագիր մը որ մեզ կապահովէր։

1.— Հայաստանի հանրապետութեան հիւպատոսութիւնը։

2. - Բարիզի Ազգ. պատուիրակութեան ներկայացուցչութիւնը։

3.— Ազգ. առաջնորդարանի վերին հսկողութիւնը։

4. – Ազգ. որբանոցներու հոգատարութիւնը։

5.— Տարագրելոց և անոնց պատսպարաններուն խնամակալութիւնը։

6. Նպաստահաւաքի, նպաստաբաշխի իրաւասութիւնը։

Եւ դեռ զորն ասեմ կամ զորն խոստովանիմ, տիրացումներու և իշխանացումներու սանձակեցուցիչ տողանցում մը։

Այդ անզուգական ծրագրին շնորհիւ մեր քլէքը պիտի վարէր յարաբերական գործերը Դաշնակցային տէրութեանց ներկայացուցիչներուն հետ, ան պիտի ըլլար տուրքեր սահմանող գանձող և անպարտաճանաչ ազգայինները պատժող, հիւանդները բժշկող և կարծեմ նաեւ խենթերը զսպող։

Առաջնո՞րդը։

Անիկա իր եկեղեցին թող խօսունուի։ Մենք մեր նախագահը պիտի ճենենայինք որ տաս առաջնորդ կ՚արժէր։

Գաւառական ժողո՞վը։

Անոր հարկ չը պիտի մնար, քանզի մենք արդէն կազմած պիտ ըլլայինք պատգամաւորական ժողով մը որու մէջ ներկայացուցիչներ պիտի ունենային կեդրոն, գաւառ և գաւառակներ։

Թարմ և կենսունակ տարրերու ձեռք վ պատրաստուած այդ ծրագրին գործնական չըլլալը և անոր օքեկ և անկենսունակ տարրերը խրտչեցնելու հանգամանք ունենալը և այսպէսով տեղական - ազգային գործերուն երեսի վրայ մնալու վտանգը մատնանշուեցաւ և ծրագրամոլական կամ տխմարական այդ արշաւը, քիչ մը չափաւորել առաջարկուեցաւ բարեկամներու կողմանէ։

Տրուած անշահախնդիր և անկեղծ այդ խորհուրդները, անարգական ժպիտներով միայն փոխարինուեցան։

Ուշ կամ կանուխ սակայն հասկցան մեր ծրագրամոլները թէ ինքնախաբութեան չափ դիւրին չէր այլախաբութիւնը, ուստի անձնասպանութեան դրօշը պարզուեցաւ յանուն համերաշխութեան և սկսաւ չէրչիական սակարկութիւնը, նոյնպէս յանուն համերաշխութեան։

Մնաք բարով սկզբունք, կամք և տոկունութիւն, ի գին երկու աթոռներու մին մեր միութեան, միւսը Դաշնակցութեան։

Ահա այդ կաշառակերական աթոռն է որ ես կը մերժեմ։

Բ. Որովհետեւ եղած այս կարգադրութիւնը իր այլամերժական հանգամանքովը համերաշխութեան ոգւոյն դէմ է։

Մեր միութիւնը և Դաշնակցութիւնը ինչո՞ւ չը խորհէին թէ իրենցմէ դուրս կուսակցութիւններ ալ կան։

Ինչո՞ւ չը խորհէին թէ անոնցմէ գաղտագողի եղած կարգադրութիւն մը կրնայ նոր հակառակութիւններու դուռ բանալ։

Այսպէ՞ս կարդարացնէ մեր միութիւնը իր ծրագրին 3. յօդուածին Ա. հատուածը, որուն համեմատ «պիտի զօրացնէ և անվթար պիտի պահէ ազգ. բոլոր բաղկացուցիչ տարրերու և դասակարգային շերտաւորումներու մէջ համերաշխութեան, համագործակցութեան ոգին և պիտի ամրապնդէ ազգ. ընդհ. միութեան բոլոր կապերը»

Եւ դարձեալ նոյն յօդուածին Բ. հատուածին համեմատ «առիթ չը պիտի թողու կամայականութեան, զանցառութեան և բռնաբարումի»։ Որպէսզի ի՞նչ մարմնաւորէ այդ բոլորը։

Եթէ կարելի չեղաւ երկու աթոռէն աւելի ստեղծել, ինչո՞ւ առնուազն մէն մը չը յատկացնել ուրիշի մը, երբ արդէն միութիւնը առնուազն երկու աթոռ ունէր քաղ. ժողովոյ մէջ, մին յանձին Պ. Մօրուքեանին և միւսը յանձին Պ. Կիւզէլեանի։

Եւ ինչո՞ւ էր ուրեմն այն ցասումը որ արտայայտուեցաւ Գաւառ. ժողովոյ ատենապետին դէմ, գրած ըլլալուն համար իր հրաժարագրին մէջ թէ՝ «ազգին պատահած վերջին չարիքներն ալ խրատ չեն եղած մեր գործիչներուն»

Մեր ուղեղի ցաւագարութիւնը որքա՞ն աւելի կը շեշտուի երբ նկատի կառնեմ թէ ներկայ ժողովականներէն և ոչ մին համարձակութիւնը կունենայ գիտել տալ այն բոլոր անպատեհութիւնները որոնք պիտի հետեւին այս անհեռատես և ձախող կարգադրութեան։

Պէտք չէ՞ գոնէ սա չափը խորհինք թէ՝ ամեն անգամ որ կուսակցականներ միջամտելու եղած են ժողովներու, ոչ-կուսակցականներ գործէ քաշուած են և այսպէսով գործերը երեսի վրայ են մնացած։

Եւ ինչ է ըլլալիքը, ըսէք Աստուծոյ սիրոյն, երբ նորընտիրներս մտնենք քաղաքական ժողովին մէջ, հըրա՞շքներ յառաջ պիտի գան։

Ո՞րն է արդեօք այն գործը որ ես պիտի մնար, եթէ կուսակցականներու տեղ երկու ոչ-կուսակցականներ դնէինք վարչութեան մէջ։

Գ. Որովհետեւ՝ ներկայ ժողովը ապօրինի է և հետեւաբար միայն 14 երեսփոխաններով կատարուած մեր ընտրութիւնն ալ անվաւեր։ Ուստի ներեցէք որ անգամ մըն ալ կրկնեմ թէ ինծի համար բացարձակապէս անկարելի պիտի ըլլայ ընդունիլ այն աթոռը որուն սահմանուեցայ։

Ընկերս եթէ շատ հավէս ունի, կընայ գրաւել իր աթոռը։

Պ. Վահանին այս գործին առանձին մտնելուն մէջ կարեւոր բարիք մըն ալ կը տեսնեմ ազգին համար։

Երեւակայեցէք պահ մը եթէ երկու կենսունակ ու թարմ ոյժեր նոյնժամայն լծուէինք ազգին կառաշարին։ Ի՞նչ պիտի ըլլար անոր վիճակը։

Անիկա անմիջապէս ճամբայ պիտի ելնէր շոգեպինդ կամ լիաշոգի և կասկած չը կրնար ըլլալ որ իր խօլական այդ վազքին մէջ պիտի զարնուէր ժայռերու և ապառաժներու։

Հետաքրքրական է գիտնալ թէ՝ Աստուած մի արասցէ, այդ տեսակ պարագայի մը, կառաշարը քանի՞ կըտոր կըլլար։

Դա մի շահեկան հարց է։ (Ծափահարութիւն)։

Օ. ՏԷՐԻՆՑ

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Գէչէօթէկ եւ Ցերեկէօյ

69րդ ՏԱՐԻ

Երկրորդական վարժարան, առեւտրական, լեզուագիտական և գիմնազիոնի խնամեալ պատրաստութիւն։

Այս տարի մասնաւոր հոգածութեան նիւթ եղած է հայերէն, ֆրանսերէն և անգլիերէն լեզուներուն ուսուցումը։ Յունարէնը մասնաւոր խնդրողներուն համար։

Բացումը տեղի կ՚ունենայ բշ. օր Սեպտ. 15ին։

Պայմաններուն համար դիմել Տնօրէնութեան, Բէնուրիօ մահալա (Յունաց հիւանդանոցի դիմացի փողոցը), թիւ 90։

Քաղաքական Լուրեր

ԶՕՐԱՎԱՐ ՄԱՐՉ ամերիկեան բանակի սպայակոյտի պետի կողմէ Վաշինկթընի Ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդին, պաշտօն տրուած է Ֆրանսայի կառավարութեան առաջարկել որ սպաներ ղրկէ ամերիկեան բանակի և զինուորական դպրոցներու մէջ դասախօսութիւններ կատարելու համար։ Զօր. Մարչ նոյնպէս ըսած է որ ֆրանսացի զօրավար մը ղրկուի ամերիկեան սպայից վարժարանին։ Ասկէ զատ ամերիկացի զօրավարը կը խնդրէ որ ամերիկեան սպաներ թոյլտրուին Ֆրանսայի զինուորական վարժարաններու մէջ խօսելու։

ԿԸ ՏԵՂԵԿԱՑՆԵՆ լաւատեղեակ աղբիւրէ թէ, համաձայնական քննիչ յանձնախումբը, որ Իզմիրի և Փոքր Ասիոյ դէպքերուն վրայ քննութիւններ պիտի կատարէր, լրացուցած է իր աշխատութիւնները և իր տեղեկագիրը ղրկած է Բարիզ։ Այս լուրերուն համեմատ յանձնախումբին եզրակացութիւնները շատ նպաստաւոր եղած են Հելլէն բանակի ունեցած ընթացքին համար, այս դէպքերուն մէջ։

ՆԵՒ-ԵՕՐՔԷ կը հեռագրեն թէ, նախագահ Ուիլսըն կը շարունակէ իր պտոյտը Մ. Նահանգներու մէջ վերջին անգամ խօսած է Քանսասի մէջ։ Նախագահը յայտարարած է թէ ամերիկացւոց պարտականութիւնն է ընդունիլ Հայաստանի հոգատարութիւնը և իր ունկնդիրներէն պահանջած է որ իրենց բոլոր ուժովը պաշտպանեն այս գաղափարը։

Յետոյ խօսելով Ռուսիոյ կացութեան վրայ ըսած է թէ Լէնին աւելի բռնակալ և աւելի խիստ է քան Զարը։ Այնքան հռչակուած ժողովուրդի այն խորհուրդները (սովիէթ) ուրիշ բան չեն իրականութեան մէջ, բայց եթէ ոչ հաւաքոյթներ որոնք իրենց շահուն համար կը կեղեքեն ժողովուրդը։ — Նախագահին պտոյտը մեծ ազդեցութիւն ունեցած է ժողովրդական զանգուածներու վրայ։ Ամէն տեղ զինքը խանդավառօրէն կ'ընդունին։ Հակազդեցութիւն մը ընելու մտօք, չորս հանրապետական ծերակուտականներ որոշած են նախագահին անցած քաղաքներուն մէջ հրապարակախօսութիւններ սարքելու։

«ԹԱՅՄԶ»ի Պոլսոյ թղթակիցը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կու տայ Նախագահ Ուիլսընի կողմէ եպարքոսին ղրկուած պաշտօնական ծանուցագրին վրայ։ Մր. Ուիլսըն, հոն համառօտ կերպով Թուրք կառավարութեան կ'իմացնէր թէ -«Եթէ ռէլ Թուրք հողամասի վրայ կամ Անդրկովկասի մէջ քրիստոնեաներու նոր ջարդեր պատահէին, անհրաժեշտ պիտի զգար իր ամբողջ ազդեցութիւնը ի գործ դնել, որպէսզի Թուրքիա չօգտուէր այն առաւելութիւններէն, զորս իրեն կուտար իր պատգամագրին 12րդ յօդուածը։»

Այս ծանուցագիրը, Նախարարաց խորհուրդին մէջ վիճաբանութեան առարկայ դառնալէ վերջ հաղորդուած է Անգլիոյ և Ֆրանսայի բարձր-ներկայացուցիչներուն։ Ֆրանսական ներկայացուցիչը խորհելով թէ, Համաժողովին մէկ որոշումն էր այս, իր կառավարութենէն հրահանգ ուզեց այս մասին։ Ահա այսպէս գաղտնի ծանուցագիրը երեւան հանուեցաւ։ Այսու հանդերձ Թրքական պաշտօնական շրջանակները չեն համարձակիր հրատարակել այս ծանուցագիրը, սակայն կը պնդեն այն իրողութեան դէմ թէ՝ կառավարութիւնը պատասխանատու կը նկատեն անխուսափելի միջադէպերու։ Անոնք կը խոստովանին թէ Քէմալի յառաջ բերած շարժումը շատ հոգ կորսնցնել կուտայ Անատոլուի մէջ Թրքական կառավարութեան։ Բայց, կը գրէ «Թայմզ»ի թղթակիցը, ստոյգ է թէ, Թուրք, գործակալներն անծանօթ չեն Անդրկովկասի խռովութեանց, և եթէ Քէմալ այնքան հայրենասէր է, ինչպէս ինք կ'ըսէ, այն ատեն ետ պիտի կենար այսպիսի շարժումէ մը որ վնասակար է իր երկրին։

Ազգային Անցուդարձ

Երէկ առաւօտ Տեղապահ Հայր Ս. ընկերակցութեամբ Արտաւազդ վրդ.ի և Տ. Յարութիւն աւագ քհնյ.ի այցելած է յունաց մեծ պատրիարքին շնորհաւորելու համար Յունաստանի Ալեքսանդր թագաւորին գահակալութեան տարեդարձը։

— Կուսակալութենէն Առաջնորդարան գիր մը հասած է որով կը խնդրուի յետ այսու ամուսնութեանց պարագային երկու կողմէն պահանջել բժշկական վկայագիր և յետոյ կատարել ամուսնութիւնը։

— Քաղաքս կը գտնուի քանի մը օրէ ի վեր Արտաւազդ վարդապետ Սիւրմէեան, որ դէպի Ատալիա կը մեկնի հովուական պաշտօնով։ Պիտի վարէ տեղւոյն և շրջակայքի հայութեան թեմական գործերը։

Տեղական Լուրեր

ԳԵՐՄԱՆԻԱ սկսած է հաստատել առեւտրական խզուած իր յարաբերութիւնները, և Ֆրանսայի Ամերիկայի, Իտալիոյ և Անգլիոյ հետ վերահաստատելէ վերջ որոշած է նաև Արեւելքի հետ իր ունեցած յարաբերութիւնները կապել։ Դէպի Արեւելք մեկնող առաջին շոգենաւը ճամբայ ելած է և պիտի հանդիպի Պոլիս և Իզմիր։

ԻԶՄԻՐԻ յունաց մետրապոլիտը և ազգ. վարչութիւնները գահակալութեան տարեդարձին առթիւ Յունաստանի Ալեքսանդր Թագաւորին հեռագիր մը քաշելով, Իզմիրի յոյն ժողովուրդին յարգանքները և մաղթանքները մատուցած են։

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ կին մը, 22 տարեկան, Կուլթիա Պալասիա անունով, առաջի օր ինքզինքը ծով կը նետէ խեղդուելու համար։ Խեղճ երիտասարդուհին տեսնելով իր ամուսինը որ ուրիշի մը հետ կը սիրաբանէր ուզած է անձնասպան ըլլալ։ Յոյն պահակ զինուորներ վրայ կը հասնին և կ'ազատեն խաբուած կինը։

ԹՈՒՂԹԸ հետզհետէ կը հասնի։ Այս շաբթուան մէջ ծախուած է օխան 35 ղրշ.ի։ Հրապարակին վրայ գիներու անկում կայ, դէպի Ամերիկա կատարուած առաքումներուն պատճառաւ։

ՕՐ. ՎԻՐԳԻՆԻԱ Պէնտէրլեանի հասցէին Ամերիկայէն դրամ եկած է. կը խնդրուի խմբագրատունս հանդիպիլ և առնել Ամերիկ. հիւպատոսարանէն այս առթիւ ղրկուած ազդագիրը։

ԳԱՍԱՊԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

Գասապայի մանկապարտէզին և վարժարանին համար կ'փնտռուի ուսուցչուհի մը որու ամսական պիտի կրնայ տրուիլ մինչև 30 ոսկի. պէտք է տեղեակ ըլլայ Ֆրանսերէնի և գիտական ծանօթութիւններ ունենայ։ Դիմել Գասապայի Թաղ. Խորհրդոյ և կամ Առաջ Տեղապահ Հօր։

ՀՐԱՒԷՐ

Խարբերդցի, Արապկիրցի, Ակնցի, Մալաթիոցի, Չմշկածագցի և Խարբերդի Կուսակալութեան մէջ բնակող բոլոր հայրենակիցները որոնք Իզմիր կը գտնուին, կը հրաւիրուին յառաջիկայ Կիրակի 14 Սեպ. ժամը 10ին (Գ.Պ) ներկայ գտնուիլ Ս. Մեսրոպեան վարժարանը հայրենիքի վերաշինութեան վերաբերեալ խստակարեւոր խորհրդակցութիւն մը կատարելու համար։

Յ. ՏԷՐՊԷՏԷՐԵԱՆ Ս. ԱՄԱՏԵԱՆ
Հ. ԵՐԱՄԵԱՆ

☞ Նկատողութեան առնել 4րդ էջի վարժարանական և ուսուցչական կարգ մը ծանուցումները և ազդերը։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Կ. Պոլիս 13 Սեպտեմբեր 1919

ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ ԵՒ ՈՍԿԱՆ

Բարիզ գտնուող հայ նախկին դիւանագէտներէն Նորատունկեան և Ոսկան հրաւիրուած են Թիֆլիզ մասնակցելու համար Հայկական Հանրապետութեան նախարարութեան։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿ. ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Բարիզէ կը հեռագրեն թէ՝ Մր. Ուիլսընի կողմէ ղրկուած ամերիկեան նոր յանձնախումբը կ'բաղկանայ 16 անդամներէ, որոնց առանձին առանձին պաշտօններ յանձնուած են։ Երկրին զինուորականապէս պէտք ունենալիք կացութիւնը քննելէ զատ պիտի ուսումնասիրեն նաև անոր երկրագործական, անասնաբուծական, տնտեսական, հաղորդակցութեան ճամբաներու, երկաթուղիներու, խճուղիներու, հանքերու, առեւտրական և այլ տեսակէտներով ունեցած վիճակը։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Զօր. Ալէմպի իրեն դիմող Ֆրանսացի օրագրողներու յայտարարած է թէ սուրիական հարցի մասին Ֆրանսա և Անգլիա համաձայնած են։

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Ֆրանսական խորհրդարանն կը շարունակէ հաշտութեան դաշնագրին վիճաբանութիւնները։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ

Աւստրիական դաշնագրին ստորագրուելէն յետոյ Մր. Րէննէր համաձայնական պատուիրակներուն իր շնորհակալութիւնները յայտնեց. այն քաղաքավար փութկոտութեան առթիւ, որու օրինակը տուին։ Մ. Րէննէր անմիջապէս Վիէննա պիտի մեկնի։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՍԻՆ ԱՃԱՊԱՐԱՆՔ

«Տէյլ Մէյլ» հաշտութեան համաժողովին որոշումը կ'ջատագովէ, որ անմիջապէս Թրքական հարցով զբաղիլ որոշած է և կ'աւելցնէ թէ այսպէսով վերջ պիտի գտնէ զինադադարէն ի վեր հոն տիրող անհանդուրժելի կացութիւնը։

ՀԱՅ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Հայկական հանրապետութեան կողմէ, պարսիկ կառավարութեան մօտ կարգուած հայ դեսպանին շնորհիւ՝ երկու կառավարութեանց միջև բարւոք յարաբերութիւններ հաստատուած են։

ԱՄԵՐԻԿ. ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐՆԵՐԸ

Ուաշինկթընէ կ'հեռագրեն թէ ամերիկեան ծերակոյտին մէջ վիճաբանութիւններն կ'շարունակուին։ Վերջին նիստին մէջ Մր. Լօճ նոր առաջարկ մը ներկայացուցած է հաշտութեան դաշնագրին դէմ։

ԾՈՎ. ՔՈԼՉԱՔԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ստօքհոլմ հասած է ծով. Քոլչաքի կառավարութեան նոր պատգամաւորութիւն մը, ուսկից պիտի մեկնի Ամերիկա։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

Աւստրիական պատերազմական նախարարութիւնը՝ Իտալիոյ կողմէ զինադադարի պայմաններն գործադրելու համար ղրկած յանձնաժողովոյ, շնորհակալութեան գիր մը ղրկած է, համերաշխութեան գործին նպաստած ըլլալուն համար։

ԲՈԼՈՆԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Ռումանիա և Բոլոնիա երկու երկիրներու միջև պաշտպանողական դաշնագիր մը ստորագրելու կ'պատրաստուին։

ՍԵՐՊՕ ՌՈՒՔՐԱՆԱԿԱՆ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Զրոյց կ'շրջի թէ՝ Սերպիոյ և Ուքրանիոյ միջև բանակցութիւններ սկսած են երկու տէրութեանց միջև զինակցութիւն մը կնքելու։ Բանակցութիւններն տեղի պիտի ունենան Օտեսայ սերպիական դեսպանատան մէջ։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

Բարիզէ կը տեղեկացնեն թէ՝ Պուլկարիոյ դաշնագիրը պատրաստ է և պիտի ստորագրուի ուրբաթ օր, իսկ ուրիշ աղբիւրներէ կ'ծանուցանեն թէ՝ դաշնագիրը արդէն յանձնուած է և զայն ստորագրելու համար 15 օր պայմանաժամ տրուած։

ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԱՐՑԸ

Բարիզեան թերթերը յոյս կը յայտնեն որ սուրիական խնդիրը շուտով պիտի կարգադրուի և թէ զօր. Ալէմպի անկեղծ փափաք մը կը տածէ այս մասին։ Ֆրանսական մամուլը կ'յայտարարէ թէ՝ Ֆրանսա չկրնար հրաժարիլ Սուրիոյ և Պաղեստինի վրայ իր ունեցած իրաւունքներէն։

ՔՈԼՉԱՔԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Ծով. Քոլչաքի բանակը ոչնչացուցած է պոլշեւիկեան երկու զօրաբաժին։

ԹՐՔԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ

Նոր դահլիճը պիտի կազմէ դարձեալ Ֆէրիտ փաշա։ Երկրագործական, արդարութեան, հանրային շինութեանց և կրթութեան նախարարները միայն պիտի փոխուին։

ԱՄԱՍԻՈՅ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Ամասիա երկրաշարժէ մեծ վնասներ յառաջ եկած են, իսկ մարդու կորուստ 100 մեռեալ և 80 վիրաւորեալ։

ՏՊԱՐԱՆ ԱԲԻՀԱՅՐԵԱՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1883ԻՆ

ՏՊԱՐԱՆԻՍ մէջ կը տպագրուին գրքեր, գրքոյկներ, տետրակներ, յայտարարութիւններ, նարօտներէն հրաւիրագիրներ, ընկերական տոմսեր եւ ժահագդներ եւն.

ՏՊԱՐԱՆԻՍ մէջ կը տպուին նամակագլուխներ, պահարաններ, հաշուեցուցակներ, ընկալագրեր, վերջապէս վաճառատան մը վերաբերեալ ամեն տեսակ տպագրական գործեր։

ՏՊԱՐԱՆԻՍ մէջ կը տպուին տեղեկագիրներ, երեկոյթներու նամակ-հրաւիրագրեր տոմսակներ եւ վերջապէս տպագրական արհեստին վերաբերեալ ամեն տեսակ գործեր։

Ամեն լեզուէ՝ ՀԱՅԵՐԷՆ, ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ, ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԱՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՐԵՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՅՆԵՐՈՎ

Մաքուր եւ խնամեալ գործ օրուան գիներու վրայ

Տպարանս բաց է առաւօտէ մինչեւ կէս գիշեր խնդրանքներու համար

ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԿԱՆԽԻԿ

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ընդհ. գործակալ

C. WHITTALL et Co.

Շ. ՈՒԻԹՀՕԼ Ե. ԸՆԿ.

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կրակի դեմ.—

NATIONAL UNION SOCIETY LTD.

LONDON

CENTRAL INSURANCE CO. LTD.

LONDON

Ծովային.—

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY LTD.

LIVERPOOL

Դիմել մանրամասնութեանց համար.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Լ.ԵՒ Լ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ

ԹԵՈՏՈՐՈՍ ԲՍԱԽՆՈՒՏԻՍ

ՋՐԱՐՈՒԺԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ ԲԱՂՆԻՔՆԵՐ

Ջրաբուժութիւնը մարմինը կը մաքրէ, արտաշնչութիւնը կը դիւրացնէ արեան շրջանը կը փութացնէ և մարմնոյն անդամոց մասերուն ոյժ և առողջութիւն կը պարգևէ։

Լոգանք ծծմբային } բժշկաթիւմի հմր.
» պարզ

տաք ու պաղ տուշը կիներու և այրերու համար առողջութիւն է։

Բէշիկթէշ ճամբէն նոր փառաւոր դէմ Ֆընտըք փողոց թիւ 18-32։

Հազար Ֆրանք տուժելու պատրաստ է, եթէ հաստատել յաջողին թէ վնասակար է առողջութեան համար տուշը։

ՏՔԹ. Յ. ԴԱՐԲԻՆԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՑՈՑ

Հիւանդութիւններու

Հիւանդ կ'ընդունի բացի կիրակիէ ամեն օր Առաւօտ ժամը 10-12ին եւ կ. ետք 3-5

ՊԱՇՏՕՆԱՏԵՂԻՆ.— Հալըճ քար Մոտա փողոց թիւ 34։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Գալաթիոյ Աչխատասիրաց Մանկապարտէզի համար երկու կարող մանկավարժներ կը փնտռուին, փափաքողք կրնան դիմել Մանկապարտէզ ամեն օր կէսօրէ յետոյ ժամը 4էն 6։

ԱԶԴ

Գօրտէլիօի ազգ. վարժարանի համար կ'փնտռուի բացի մայրենի լեզուէն ուսուցչութեան ու վկայութեան ճիւղերը դասախօսելու կարող միայուն ուսուցիչ մը։

Հետեւաբար փափաքողները կրնան փութով դիմել տեղւոյն Թաղականութեան։

ԹԱՂ. ԳՕՐՏԷԼԻՕՒ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Իզմիրի Հայ Ուսուց. Միութեան առաջին հրապարակային բանախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ 16 Սեպտ. Գշ. ժամը 8ին Հաւփսիմեան մէջ։ Պիտի բանախօսէ Պ.Օ. Թաքէոսեան Նիւթ՝ Անկլօ-Սաքսոն դաստիարակութիւնը եւ անոր կիրարկման ձեւը մեր վարժարաններուն մէջ։

Հայ կրթական խիստ կենսական գործով շահագրգռուող բոլոր ազգայինները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ այս խիստ շահեկան բանախօսութեան։

Ի դիմաց Իզմիրի Հ.Ո.Մ. Վարչին.

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ

ԿՐԹԱՍԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒՀՒՈՒԹԵԱՆ

Կրթասէր Ընկերութեան մանկական պարտէզի երկսեռ աշակերտաց արձանագրութիւնները պիտի սկսին յառաջիկայ երկուշաբթի օրէն Հաւփ. վարժարանի մէջ։ Առաւօտ ժ. 9—12 և կ. ե. ժ. 2—5։

Կը հրաւիրուին ծնողք իրենց զաւակաց արձանագրութիւններն ընել և ստանալ մուտքի արտօնութիւնն։

ԿՐԹԱՍԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ Նոր տարեշրջանի առթիւ, հայերէն և ֆրանսերէն ամէն տեսակ դասագրքեր գնելու համար դիմել՝ ԳԱՌՆԻԿ Ա. ԲԱՐՈՆԵԱԿԵԱՆի, (51. Մէյկզ ճամբա, Գէտէզբէյ)

Յանձնարարութիւնները կը կատարուին փութով և ճշտապահութեամբ։

Յանձնարարութեանց փոխարժէքը կանխիկ է։

Նոյն հասցէին պէտք է դիմել նաեւ՝ ունենալու համար հանրածանօթ երգահան—դաշնակահար Պ. Յ. Սինանեանի բոլոր երաժշտական հրատարակութիւնները, մասնաւորապէս նոր հրատարակուած Բամ Փորոտան ու Հայաստանը։

Հատին գինն է 25 դրշ։

„ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ"

Թերթիս ծաւալը աւելի ընդարձակուած ըլլալով, այժմ ի վիճակի ենք աւելի լայն տեղ մը տալ ծանուցմանց բաժնին, նոյնիսկ երբ ամեն օր հարկ ըլլայ միեւնոյն ծանուցումն կրկնել, ինչ որ անկից առաջ ի վիճակի չէինք ընելու:

Գոհացուցիչ պայմաններ փոքր կամ մեծ, մէկ կամ աւելի ծանուցմանց համար:

Դիմումներ կ'ընդունուին առտուընէ մինչեւ կէս գիշեր:

КАНИК —

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՒՄ

Ն. ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ (3)

ԿՐՕՆ

ԵՒ

ԱԶԳՈՒԹԻՒՆ

Կրօնի մասին ալ, կրնանք ըսել թէ նախապատմական ժամանակներէ ի վեր, ամէն ժողովուրդ առանց բացառութեան զանազան բացատրութիւններով նոյն ըմբռնումները տարբեր ձեւերով նոյն վերաբերումները ունեցած են։

Պատմութիւնը մեզի ցոյց կուտայ որ առանց պարիսպի շատ քաղաքներ հիմնուած են, բայց առանց տաճարի աւան մը իսկ հաստատուած չէ։

Հիմա ալ որձակ կրնանք ըսել որ գիտութեան ամենէն աւելի ներհուն համարուած անկրօններ՝ տակաւին չեկրցան պատրաստել ծրագիր մը, որով կարելի ըլլար կառուցանել անկրօններու գիւղակ մը, բոլորովին անջատուած քարեպաշտներու հաղորդակցութենէն։

Իսկ կրօնական համոզումը պարզ, ...

...ւատացեալ մը, անհաւատներու ամենէն աւելի հմտալից գիրքերը կարդալով, այդ անտեղի ժխտականութեան առջեւ կը զօրացնէ իր համոզումները և կը յաջողի աւելի ևս խելամուտ ըլլալ թէ սաղմոսերգուն որչափ իրաւունք ունի, երբ կըսէ «Ասաց անզգամն ի սրտի իւրում թէ Աստուած ոչ գոյ» վասնզի լաւ խորհող գլուխ մը երբ միանայ ազնիւ սրտի մը հետ, երբեք չի կրնար անկրօն ըլլալ։

Գլխաւորաբար կրօնի այս շատ բանաւոր և համամարդկային հանգամանքէն համարձակութիւն առնելով է որ կուգամ Ձեր առջեւ արտայայտել այն զգացումներն ու գաղափարները, զոր ունիմ առ այդ։

Այն կրօնը, զոր պաշտպանել կուգամ, զերծ մտովի անջատուած է ամեն տեսակ հաստատութիւններէ, հոս կրօնը նկատողութեան պիտի առնուի իր պարզութեան և միանգամայն վեհութեան, իր զտութեան և սրբունոյն առեն իր բովանդակութեան մէջ։

Այս կրօնը՝ ոեւէ տեղի, ժամանակի, ազգի կամ անձի և ինչպէս ըսի ոեւէ հաստատութեան կամ կազմակերպութեան մը հետ կապուած, կաշկանդուած չէ։

Երուսաղէմ կամ Հռովմ, լեռ կամ անապատ, պագոտ կամ սինագոգ, կըռատուն կամ եկեղեցի, տաճար կամ մզկիթ չեն կրնար միմիայն իրենց յատկացնել այն կրօնը։

Անոր Աստուածը հոգի է, և հետեւողները պարտաւոր են հոգիով և ճշմարտութիւնով պաշտել զայն։

Ո՛չ թէ միայն հին կամ նոր, այլ անցեալ և ներկայ ժամանակներուն հետ ազգային ալ անոր վրայ ոեւէ ազդեցութիւն մը չեն կրնար ունենալ։

Արիական, սեմական, մոնկոլական և այլն ցեղերէն և ո՛չ մին կրնայ ըսել թէ անիկայ իր առանձնաշնորհումն է։ Չինականը, Ճափոնականը, Հնդկականը, Ասորականը Բաբելականը, Պարսկականը, Եգիպտականը, Փիւնիկականը, Եբրայականը, Քրիստոնէականը, նոյնիսկ Իսլամականը՝ իրարու վրայ գերազանցութիւններ ունենալով մէկտեղ անմասն չեն անկէ։

Այս կրօնը տիեզերական և նախնական օրէնք մը ըլլալուն, տեսէք փիլիսոփաներու ամենէն մեծ վարդապետն եղող Կիկերոն այդ վերջին անուան տակ ինչպէ՞ս կը բացատրէ զայն։

«Ճշմարիտ օրէնքը՝ բնութեան համապատասխան ուղիղ բանականութիւնն է։ Ամենուն ծանուցուած, հաստատուն, յարատեւ. իր հրամաններով մարդերը կը կոչէ պատշաճականներուն, հրաժարեցնելով անարժաններէն. Ներելի չէ նոր օրէնքներ սահմանել, ո՛չ պակսեցնել, ո՛չ ալ ի բաց խափանել. Ծերակոյտին հրամանով այդ օրէնքէն ազատ մնալ հնարաւոր չէ մեզի. Իդէպ չէ այդ օրէնքին համար մեկնիչ կամ թարգման խնդրել։ Հռովմ, Աթէնք, այժմ և յետոյ այլ և այլ օրէնքներ չկան։ Ամեն ազգերու և ամեն ժամանակներու մէջ նոյն օրէնքները յաւերժական և անփոփոխ կերպով կը հրամայեն. հասարակաց վարդապետը և ամենուն հրամանատարը մի և եթ Աստուածն է» մէկ խօսքով այս կրօնն է «ինչ որ ընդունուած ամենէն, ամեն տեղ և ամեն ժամանակ» նկատելով որ ամեն կրօն պարտաւոր է հաւատոյ հանգանակ մը ունենալ, աւելի բացայայտ ըլլալու համար կրնանք հետեւեալ տողերու մէջ ամփոփել անոր դաւանանքը։

«Կը հաւատամ Աստուծոյ հայրութեան, մարդերու եղբայրութեան և բարյականով փրկութեան»։

Թերեւս ոմանց շատ համառօտ երեւայ հաւատոյ այս հանգանակը, սակայն անհերքելի է թէ անիկայ լիուլի կը բաւէ մեր թէ ազգեանական և թէ անդենական պէտքերուն։

Շարունակելի